

PLA DE BIBLIOTEQUES DE BARCELONA 1998-2010

Les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement

PLA DE BIBLIOTEQUES DE BARCELONA 1998-2010

INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA

Servei de Cooperació Cultural

Junta de govern de l'Institut de Cultura de Barcelona

President

JOAQUIM DE NADAL

Vicepresident

JOAN FUSTER

Vocals

EULALIA VINTRO, PILAR RAHOLA, EMILI ÀLVAREZ, JOSÉ RAMÓN TOBÍA, JOSEP M. SAMARANCH
ALBERT BATLLE, ERNEST MARAGALL, MIQUEL M. LLONGUERAS, XAVIER RUBERT DE VENTÓS
XAVIER BRU DE SALA, JORDI COCA, JÚLIA PÉREZ, GLÒRIA SERRA

Comissió executiva

ALBERT SERRA, PILAR SOLANS

Direcció del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010

FERRAN MASCARELL - DIRECTOR GERENT DE L'INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA

Coordinació del Pla de Biblioteques 1998-2010

ROSA MACH, MARTA CLARI, ANNA CARBÓ - INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA

Comissió de treball

ASSUMPTA BAILAC - DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Mª JOSÉ CALVO - DISTRICTE D'HORTA-GUINARDÓ

MONTserrat FILOMENO - DISTRICTE DE SANT MARTÍ

ÀNGELS NOGUÉ - DISTRICTE DE L'EIXAMPLE

JOSEP M. RAYA - DISTRICTE DE GRÀCIA

XAVIER SUÑOL - DISTRICTE DE NOU BARRIS

Han col·laborat

CENTRE DE PROMOCIÓ I SELECCIÓ DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

COL·LEGI OFICIAL DE BIBLIOTECARIS-DOCUMENTALISTES DE CATALUNYA - CARME MAYOL

DEPARTAMENT DE CARTOGRAFIA IMMEDIATA DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

FUNDACIÓ BERTELSMANN

GRUP DE TREBALL DEL COL·LECTIU DE BIBLIOTECÀRIES DE BARCELONA

INSTITUT MUNICIPAL D'INFORMÀTICA. IMI

OPS. FACTORIA DE SERVEIS

SECTOR DE SERVEIS PERSONALS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Documentació i redacció del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010

EULALIA BLANCO, NÚRIA EGIDO, ANNA MANSO

Edita

INSTITUT DE CULTURA - AJUNTAMENT DE BARCELONA

Realització editorial

VENTALL EDICIONS, SL

Correcció: RUT VIDAL, JUDIT ROMEU. *Disseny Gràfic:* PIQUÉ-MISERACHS

Coordinació

ROSA RELLO

Producció

VALVERDE/DE MIQUEL PUBLICIDAD

DIPÒSIT LEGAL: 33.122 - 98

Índex

1. Visió del 2010: les biblioteques del segle XXI	
1.1. Dels suports físics als canals virtuals	14
1.2. De la informació al coneixement	17
1.3. Dels serveis bibliotecaris a les polítiques per a la lectura	19
1.4. El nou model de biblioteca pública	21
1.4.1. Les biblioteques públiques i la societat digital	21
1.4.2. Les condicions per a un nou model de biblioteca	22
2. Antecedents	
2.1. La biblioteca pública: un concepte en evolució	26
2.2. Breu història	29
2.3. Els diferents plans de biblioteques de la ciutat	31
2.4. Elaboració del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010	33
3. Marc legal i normatiu	
3.1. Marc legal	36
3.1.1. La Constitució espanyola i el dret a la cultura	36
3.1.2. Legislació del Govern central	36
3.1.3. Legislació del Parlament de Catalunya	36
3.2. Marc normatiu	39
3.2.1. Estàndards proposats per la Federació Internacional d'Associacions Bibliotecàries (IFLA)	39
Fons documental	40
Personal	40
Característiques de l'edifici	40
3.2.2. Estàndards proposats per l'Assemblea de l'Associació Internacional de Biblioteques Metropolitanas (INTAMEL)	40
Biblioteca de districte	41
Biblioteca de barri	41
3.2.3. Estàndards proposats pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya	41
Biblioteca central urbana	42
Biblioteca de districte de 80.000 a 50.000 habitants	42
Biblioteca de districte de 200.000 a 150.000 habitants	43
Biblioteca de barri	43
3.2.4. Estàndards proposats pel Mapa de Lectura Pública	44
Biblioteca de barri (A)	44

Biblioteca de barri (B)	44
Biblioteca de districte	44
3.2.5. Mòduls proposats pel Servei de Biblioteques de la Diputació	45
Biblioteca de barri	45
Biblioteca de districte	46
3.2.6. Ministeri de Cultura	47

4. Situació precedent al Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010

4.1. Descripció del sistema de lectura pública	50
4.1.1. Funcions	50
4.1.2. Serveis	51
4.1.3. Tipologia	52
Biblioteques integrades en el sistema de lectura pública	52
4.1.4. Titularitat	65
4.1.5. Equipaments	67
4.1.6. Recursos humans	79
4.1.7. Perfil dels usuaris de les biblioteques públiques	81
4.2. Distribució de competències i gestió	85
4.2.1. Generalitat de Catalunya	85
4.2.2. Diputació de Barcelona	85
4.2.3. Ajuntament de Barcelona	86
Institut de Cultura	86
Districtes	87

5. El Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010: una proposta de futur

5.1. Objectius	90
5.2. Marc legal i competencial	93
5.2.1. Generalitat de Catalunya	93
5.2.2. Diputació de Barcelona	94
5.2.3. Ajuntament de Barcelona	94
5.3. Estàndards	97
5.4. El nou model de biblioteca pública	99
5.4.1. Un nou concepte	99
5.4.2. Les noves funcions	102
La biblioteca com a porta d'entrada als continguts	102
La biblioteca i l'educació	103
- La biblioteca i l'educació continuada i no presencial	104
Cap a noves formes de ciutadania i identitat	105
La biblioteca i la societat de l'oci	105
La biblioteca i les indústries culturals	105

- Els “competidors” de les biblioteques	106
- Com esdevenir un component clau de la infraestructura creativa	107
La biblioteca i l’empresa	107
5.4.3. Els nous serveis	108
Cap a un nou model de servei públic	108
La biblioteca com a proveïdor, navegador i agent	109
Com es poden millorar els serveis	110
Els serveis	111
5.4.4. Tipologia	112
Biblioteca central urbana	112
Biblioteca de districte	114
Biblioteca de barri	115
5.4.5. Infraestructures i equipaments	117
Edificis	117
- Zona de circulació i serveis	118
- Zona d’usuaris: àrea general	118
- Zona d’usuaris: àrea infantil	119
- Zona interna de treball: àrea de treball intern	120
- Zona interna de treball: zones logístiques	120
Dotacions	121
- Del sistema administratiu al sistema de lliurament	122
- Equipament informàtic	123
5.4.6. Horari d’atenció al públic	124
5.4.7. Recursos humans	124
Perfil professional del director/a de biblioteca de districte	126
Perfil professional del director/a de biblioteca de barri	127
Perfil professional del tècnic/a bibliotecari/ària	129
Perfil professional del tècnic/a auxiliar de biblioteca	130
Perfil professional del personal de suport	131
5.4.8. Perfil de l’usuari	132
5.4.9. Model de gestió	133
El Consorci Bibliotecari	133
- Finalitat i objectius	134
- Òrgans de govern	135
- Finançament	137
El període de transició	138
- Institut de Cultura	138
- Districtes	138
La Comissió de Lectura Pública	139

5.5. Planificació	141
5.5.1. Planificació general de la ciutat	141
5.5.2. Planificació districte per districte	147
Ciutat Vella	147
Eixample	149
Sants-Montjuïc	151
Les Corts	153
Sarrià-Sant Gervasi	155
Gràcia	157
Horta-Guinardó	159
Nou Barris	161
Sant Andreu	163
Sant Martí	165
5.6. Calendari d'actuacions	169
5.7. Valoració econòmica	171
5.7.1. Pla d'inversions	171
5.7.2. Pla de manteniment	172
5.7.3. Pla de personal	172
5.7.4. Altres consideracions	173

6. Resum executiu

6.1. Situació precedent al Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010	176
6.1.1. Descripció del sistema de lectura pública a la ciutat de Barcelona	176
Funcions	176
Serveis	176
Tipologia	178
Titularitat	178
Equipaments	179
Recursos humans	179
6.1.2. Distribució de competències i gestió	180
Generalitat de Catalunya	180
Diputació de Barcelona	180
Ajuntament de Barcelona	181
6.2. Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010: una proposta de futur	183
6.2.1. Objectius	183
6.2.2. Marc legal i competencial	184
Generalitat de Catalunya	184
Diputació de Barcelona	185
Ajuntament de Barcelona	185
6.2.3. Estàndards	186

6.2.4. El nou model de biblioteca pública	186
Un nou concepte	186
Les noves funcions	187
Els nous serveis	191
Tipologia	193
Infraestructures i equipaments	194
Horaris	196
Recursos humans	196
Perfil de l'usuari	197
Model de gestió	197
- El Consorci Bibliotecari	197
- Finalitats i objectius del Consorci Bibliotecari	197
- Els òrgans de govern del Consorci Bibliotecari	199
- Finançament del Consorci Bibliotecari	199
- Període de transició: Institut de Cultura i districtes	199
- La Comissió de Lectura Pública	200
6.2.5. Planificació	202
6.2.6. Valoració econòmica	203
7. Taules	
Índex de taules	208
Taules	210
8. Bibliografia i documentació	238

El trànsit de la societat de la informació a la societat del coneixement és l'itinerari que s'amaga darrere del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010. No és una aposta més. La ciutat i els seus ciutadans i ciutadanes s'hi juguen el paper de Barcelona en el nou escenari internacional.

Actualment, les ciutats han d'apostar per convertir-se en espais on, a més d'un bon nivell d'infraestructures, la seva gent disposi de serveis que facilitin la incorporació de les habilitats necessàries per desenvolupar-se en un món cada vegada més complex.

Apostar per la ciutat del coneixement implica disposar d'instruments i tecnologies, però, sobretot, de sistemes que garanteixin l'accés per part de tots els ciutadans. L'escola, els centres cívics, els equipaments culturals hi tenen un paper preponderant, però les biblioteques hi tenen un paper essencial, atesa la seva capacitat de convertir la informació en coneixement accessible a la societat.

L'Ajuntament de Barcelona invertirà totes les energies possibles per convertir aquest Pla de Biblioteques en una realitat tangible. I estem segurs que trobarem totes les complicitats necessàries, així com la resposta positiva dels ciutadans.

JOAN CLOS

Alcalde de Barcelona

Cap a un nou model de biblioteca pública

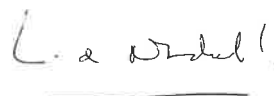
La biblioteca pública neix a mitjan segle passat i bàsicament té la funció d'eradicar l'analfabetisme. L'any 1949 la UNESCO publica un primer manifest sobre la biblioteca pública on aquesta té, a més, la funció d'acostar la cultura i el saber al conjunt de ciutadans. Des d'aquesta data, innumbrables institucions de molts països han articulats xarxes d'equipaments bibliotecaris arreu.

A Catalunya les primeres biblioteques populars es creen a principis de segle i depenen de la Mancomunitat, i l'any 1931 l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya signen un acord sobre biblioteques públiques que donarà lloc a la Xarxa de Biblioteques Populars de Barcelona. Ja en el període democràtic, l'Ajuntament de Barcelona elabora diversos plans de biblioteques que han servit com a referent durant tots aquests anys.

La necessitat de definir un nou Pla de Biblioteques i, sobretot, d'articular un document que proposi solucions definitives a les mancances del sistema bibliotecari de la ciutat és molt important. Aquesta és la voluntat d'aquest pla, que dibuixa dues grans línies de treball: d'una banda, la definició dels components i la tipologia de biblioteques públiques de titularitat municipal que Barcelona hauria de tenir i, de l'altra, el perfil d'un nou model de biblioteca que s'adapti a les necessitats actuals. L'èxit d'aquest projecte és un dels reptes més importants que la ciutat té plantejats per al futur.

JOAQUIM DE NADAL

*Regidor president de la Comissió de Política Cultural
i Presidència de l'Ajuntament de Barcelona*

La democratització del coneixement

Teniu a les mans el resultat de la feina d'un equip de tècnics municipals, que conjuntament amb responsables de la Diputació de Barcelona i del sector bibliotecari, han definit el tipus de biblioteca que cal per al segle XXI i consensuat el model que Barcelona necessita: un equipament cultural obert, dinàmic, que faci ús de la tecnologia tant per a l'accés del seu fons com per la connexió amb la ciutadania. El paper que han de jugar les biblioteques és, doncs, el d'equipaments bàsics de democratització del saber, de la informació i del coneixement.

Barcelona és una ciutat culturalment prou ben equipada, que en deu anys ha vist doblar el nombre de teatres, que manté una quantitat i diversitat de museus insòlites a Europa, que cada any estrena sales de cine, i que conté diversos espais polivalents de gran capacitat. Dissortadament, les biblioteques van situar-se a la cua de les noves infraestructures culturals quan la ciutat va renovar-se amb l'impuls olímpic, i des de l'època de la Mancomunitat no podem parlar d'un pla de biblioteques portat a la pràctica.

Aquest document planteja la metodologia que cal seguir per recuperar de manera urgent però possible aquest retard històric. El treball tècnic està fet i tot fa pensar que estan raonades les bases conceptuals d'una veritable renovació o, si es vol, revolució tranquil·la de les biblioteques. Queden obertes les portes a la presa de decisions polítiques tècnicament qualificades i de futur.

FERRAN MASCARELL

Director de l'Institut de Cultura de Barcelona

